

Valgfrihed til plejehjem!

Bragt i *Arkitekten* 2006:03

På en køretur rundt i Danmark er det let at få øje på byernes skoler og plejehjem. Skolerne er de mest udslidte, og plejehjemmene er de allernyeste bygninger, skinnende flotte. Inden for plejesektoren bruges der masser af penge på de ydre mure, mens der spares på indmaden; altså på personalet.

På trods af de moderne bygninger med et af og til smukt udseende er der ingen danskere, der ønsker at bo på plejehjem. Hvorfor er det mon sådan? Én af mange mulige grunde er, at et menneske, som flytter på plejehjem, på mange måder får frataget menneskelig værdi, mister integritet og sit individuelle særpræg, eller ligefrem oplever at livet bliver sat ind i en tvangsmæssig ramme.

Med den øgede individualisme, som præger den menneskelige identitet i vores kultur, vil det blive et stadigt større problem i nær fremtid, at livet på plejehjem er ensliggørende og kvæler individualitet.

For det første er der for de fleste ældre mennesker kun ét plejehjem at "vælge" mellem. Boligens indretning, fællesarealernes inventar, de mennesker, man skal leve dør om dør med, er alt sammen givet på forhånd.

De nyeste plejehjem er naturligvis bygget i moderne stil, men for at "kompensere" for nymodens arkitektur har man visse steder fundet på at indrette plejehjemmets fællesarealer med møbler fra fyrrerne eller halvtredserne i den formodning, at alle plejehjemsbeboere ynder at leve i en kulturhistorisk mindestue. En anden løsning på indretningsspørgsmålet er institutionelle møbler - og praktiske ikke mindst. Hverken den ene eller anden løsning levner plads til beboerdemokrati, og i begge tilfælde må man som beboer vænne sig til at leve i rammer og omgivelser, andre har valgt for en.

Beboerdemokrati er derimod en del af konceptet i de meget hotte leve-og bomiljøer. Her forventes det fx, at beboerne deltager i beslutningen om, hvad der skal på menuen, men så bliver man også hårdt presset til at deltage i madlavning og fællesspisning - sammen med mennesker, man aldrig selv har valgt at leve sammen med. Med de små bogrupper i leve- og bomiljøerne forventes de gamle hver dag at lege "familie" rundt om middagsbordet med mennesker, de måske i virkeligheden ikke kan udstå.

De nye, skinnende bygninger skjuler ikke det faktum, at det er forfald og sygdom, der foranlediger mennesker til at flytte ind. Den biologiske faktor alene gør plejehjemmet uattraktivt. Men de identitetsmæssige følger ved at få frataget sin handlemulighed, valgfrihed og menneskelig integritet er kulturelle tab, som måske er langt værre.

Der må være flere valgmuligheder og mere plads til den enkeltes særegenhed.

Anne Leonora Blaakilde
Kulturforsker, Gerontologisk Institut
Redaktør af Gerontologi. Aldring og alderdom - forskning og udvikling.